8.11.2019

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

VASTINE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ HE 22/2019 vp ANNETUISTA LAUSUNNOISTA

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt lausuntoa perustuslakivaliokunnan lausunnosta (PeVL 5/2019 vp) ja Suomen kuntaliiton asiantuntijalausunnosta koskien hallituksen esitystä HE 22/2019.

Perustuslakivaliokunnan lausunto

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että esitys voidaan hyväksyä tavallisessa säätämisjärjestyksessä. Valiokunta on kuitenkin kiinnittänyt huomiota siihen, ettei hallituksen esityksessä esitetä perusteita sille, miksi siinä on päädytty ehdottomaan juuri ehdotetun kaltaisia pidennyksiä. Valiokunta on kuitenkin katsonut, että sote-uudistuksen odotettavissa oleva laajuus huomioiden pidennyksiä voidaan pitää hyväksyttävinä.

Perustuslakivaliokunta on lisäksi toistanut lausunnossa aiemman kantansa, että lakiehdotuksen vaikutuksia on seurattava tarkoin ja mahdollisiin epäkohtiin puututtava viipymättä, jos laki tuottaa ongelmia perusoikeuksien toteutumisen tai perustuslain 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon kannalta, laki osoittautuu toimimattomaksi taikka jos sote-uudistuksen jatkovalmistelu antaa muutoin aihetta lain uudelleen arviointiin (ks. PeVL 30/2016 vp ja PeVL 57/2017 vp). Valiokunnalle on jäänyt epäselväksi, miten valiokunnan edellyttämä seurantavelvoite on toteutunut.

Sosiaali- ja terveysministeriön vastine:

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että hallituksen esityksen ”Asian tausta ja valmistelu”-kohdassa on esitetty, että sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistuksen aikataulu on vielä avoinna. Koska uudistuksen lainvalmistelu on laaja-alaista, on syytä varautua siihen, että uudistus tulisi voimaan vasta vuoden 2024 alusta. Tämän perusteella lakien voimassaoloa on esitetty jatkettavaksi edellä esitetty aikataulu huomioon ottaen. Jos uudistus tulisi voimaan aiemmin on perusteluosassa esitetty, että laki esitettäisiin kumottavaksi uudistusta koskevan hallituksen yhteydessä.

Siltä osin, kuin perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota seurantavelvollisuuteen, ministeriö katsoo, että se on toimittanut sosiaali- ja terveysvaliokunnalle selvityksen myönnetyistä luvista. Ministeriö seuraa jatkuvasti vireille tulevia hakemuksia ja käytäntöjään. Lupamenettelyn toimivuutta arvioidaan jatkuvasti osana normaalia virkatyötä. Erillisselvitykseen ministeriö ei ole nähnyt aihetta, kun hylättyjä hakemuksia on kuitenkin erittäin vähän.

Suomen Kuntaliiton asiantuntijalausunto

Suomen kuntaliitto on lausunnossaan kannattanut Paras-puitelain velvoitteiden jatkamista. Kuntaliitto kritiikki on kohdistunut rajoituslakiin. Se on pitänyt

lähtökohtaisesti perusteltuna rajoituslain voimassaolon jatkamista. Se on kiinnittänyt kuitenkin huomiota siihen, että alun perin määräaikaiseksi tarkoitettu laki olisi voimassa lähes kymmenen vuoden ajan. Lisäksi Kuntaliitto on katsonut, että ulkoistamisen tiukentamisen perusteita ja seurauksia olisi tullut arvioida tarkemmin. Se on katsonut, ettei perusoikeuksien turvaaminen edellytä kriteerien tiukentamista.

Kuntaliiton lausunnossa on katsottu, että investointilupamenettelyn kriteerinä oleva välttämättömyysedellytys on ongelmallinen ja tulisi poistaa. Poikkeuslupa tulisi myöntää, jos investointi on perusteltu palvelujen saatavuuden turvaamiseksi ja alueen palvelurakenteen kannalta tarpeelliseksi. Toisaalta Kuntaliiton lausunnon mukaan lupamenettely on toiminut ennakoitua paremmin.

Sosiaali- ja terveysministeriön vastine:

Sosiaali- ja terveysministeriö viittaa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle esittämiinsä lausuntoihin, johon on koottu ja jossa on kuvattu kaikki luvan saaneet investoinnit sekä luvan myöntämisessä noudatetut kriteerit. Listaus on laaja ja soveltuu paremmin annettavaksi mietintövaliokunnalle erikseen annettavaksi asiakirjaksi.

Välttämättömyyskriteerin osalta ministeriö viittaa aiempaa lausuntoonsa, joka on liitetty vielä tämän vastineen liitteeksi, ja katsoo, ettei välttämättömyyskriteeri ole estänyt tarpeellisia investointeja. Tulkinta on ottanut huomioon kuntasektorin esittämät huolet. Kuntaliittokin myöntää omassa asiantuntijalausunnossaan, että lupamenettely on toiminut ennakoitua paremmin, eikä liitto ole pystynyt esittämään konkreettisia tapauksia, joissa kriteeri olisi estänyt tarpeelliset investoinnit.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on asian valmistelussa pyritty luomaan skenaarioita, millaisia euromääräisiä vaikutuksia irtisanomisehdolla voisi olla. Tällaista markkinatietoa ei ole ollut kuitenkaan saatavissa.

Hallitusneuvos Auli Valli-Lintu

Liite: Sosiaali- ja terveydenhuollon rakennusinvestointia koskevien poikkeuslupahakemusten arviointikriteerit ja käsittelyprosessi sekä rakennusinvestointeja koskevat poikkeusluvat